

SPRAWA

O szkodliwe Otwarcie Akadémii w Kollegium XX. Jezuitow Lwowskich.

Po odesłaniu z *Assessoryi* Koronney y niedoszłych Sądach Relacyinych, dla nieodzátowanej Smierci Najiaśnieyszego Krola JMCI s. p. AUGUSTA III. w Roku przeszłym 1763. zmarłego.

Do Stanow Mitościowych Najiaśn: Rzeczypospo: od Akadémii Krakowskiej y Zámoyckiej na Seymie Konwokacyiny w Warszawie Roku 1764. z iák naygłębszym uszanowaniem y Praw swoich pod Moc iedynowładną podrzuceniem
Z A N I E S I O N A,

SPRAWY CZĘŚC I.

Otwarcie przez Xięży Jezuitow Akadémii podobney w Prawach Prerogatywach y ozdobach iák Krakowiká, bez konsensu całej Najiaśnieyszey Rzeczypospolitey: Wznowienie Przywileiu ná to takiego który prze- *Argu.*
stał bydz od szulat Przywileiem y Prawem społobnym Appro- *mens*
bácii y otwierania Akadémii w Lwowie, są to dwie rzeczy, *Sprawy*
przeciwko Prawu Publicznemu y używanym w Krolestwie *Pier.*
Przykładom, y przeciwko prawu prywatnemu dwóch Aka- *mszy.*
demii Krakowickiej y Zámoyckiej, animadwersyi Seymowej
godne.

P-18-2-434

A

Dowo-

40-986

Dowody z Prawa Publicznego.

imo. Jako w obcych Państwach otwierac Akadémie, Berłami y znakami Dosłoiensłw zdobić należy do Powagi Monarchicznej y do Władzy Práwodawczyney według biegłego w Práwie Brankacya *Cap. 4. de Jure Doctorátus* mowiącego *Ereſtio Academiárum importat duo Monarchica; Unum Potestas evigendi Tribunal Academicum, alterum Potestas conferendi gradus Liter: Itaq; qui Princeps leges condere potest ille iis gradibus alios condecorare valet.* Tak w Krolestwie Polskim należy do tey Naywyższej Páni toż czynić ktorá nietylko Práwá stanowić, Krolow swych berłem y Dosłoiensłwem zdobić, y authoryzować, ale też *Cives suos & Incolas* (między ktoremi Akadémie rachuią się) *Libertatibus ac immunitatibus Patriis donare potest.*

2do. Akademiá Krakowska Práwem Monarchicznym Nayiaśn: Krolow KAZIMIERZA Wielkiego Roku 1400. ufundowana z wiadomością Biskupow Senátorow y Rycerstwa była: iako Erekcye dawne świadczą. *Presentibus VV. Episcopis Vavoniensibus Palatinis & Castellanis alijsq; multis hinc dignis.*

3tio. Akademia Zamoyska Corká Krakowickiey zá Konstytucyami, Roku 1589. y 1590. JANOWI ZAMOYSKIEMU ná wolność czynienia w Mieście Nowym Zamościu coby się zdawało, nádanemi założoną stánała.

4to. Dokładanie się Powagi całej Nayiaśn: Rzeczypospolitey ná Akadémie niedoſzłé w Kiliowie y w Ukrainie Roku 1659. w Páktach Hadyackich y Konstytucyach znáydziemy. Na Szkoły Rycerskie Prawo Publiczne y pozwolenie Roku 1633. Roku 1676. &c. *in Voluminibus Legum* czytamy; ná Akademiá Lwowšká nic:

5to. Do Powagi całej Nayiaśn: Rzeczypospolitey należy Akadémie y Szkoły do reformy Nayprzewieleb: Jchmciom XX. Biskupom podawac, iako Konstytucya *Anni 1562.* o Akademii Krakowickiey, y Szkołach Poznanckiey, Fułtułckiey, świadczy ítem Konstytucya *Anni 1635.* otwieranie y zamykanie Szkoł w izyſskim Stanom Rzeczypospolitey flużące dowodzi (oczym niżej) ítem przywiacac, do Szkoł wygnancow Professorow

do

do teyżę Powagi należy, iako iest iawną z Konstytucyi Roku 1675. favore XX. Jezuitow Torunskich, Tit. Restytucya Expulsio- nis Patrum Soc: Jesu.

610. A iezeli wprawie Publicznym tylekrotnie w mieższaną Powagę całej Rzeczypospo: znajdujemy do erygowania Szkół, Akadémii, y ich ucalenia, albo zepłucia, toć *inter Jura Maie- statis Reipublicæ* wchodzi y prawo otwierania Akadémii Jezui- ckich, y Szkół wszelkich, więc otwarcie przez XX. Jezui- tow Akadémii w Kollegium swym Lwowiskim, bez konsensu y dolożenia się Nayiasn: Rzeczypospolitey, iest *contra jura Maie- statis Reipublicæ* y przeciw Prawu Publicznemu. Czego tym więkizá prawda wydá się ználtepujących dwoch Konstytucyi.

Konstytucya odwoływuująca Sprawę o Szkoły ná Sejm

Annó 1633. tit. AKADEMIA

Ponieważ JUS PATRONATUS Akadémii Krakowskiej wyszystkiej
“ mere Rzeczypospolitey należy, a pewne Dekreta Rotæ Romanæ w sprá-
“ wie *inter Almam Academiam Crac: & Patres Soc: O FUNDOWA-*
“ NIU SZKOŁ zašty: Tedy my iákošmy się *in Pactis Conventis*
“ obligowali, *procurando* uspokojenie tey Akadémii, do Oycá S. włożemy
“ się, aby *Causa in integrum restituta*, DO DECYZYI NASZEY
“ Y RZECZYPOSPOLITEY tę Sprawę odejść raczył. Gdzie JUS
“ PATRONATUS REIPUBLICÆ Jura Akademie wcale zachować
“ obiecujemy, ktore *im tak iak od s. p. JAGIELŁA* Krola y innych
“ Antecessorow Naszych nadane są y między *in se* tey Rzeczypospolitey
“ Prawa *in Volumen legum inserotwane*, tam *in toto quam in parte appro-*
“ bujemy.

Konstytucya Zamykáiąca Szkoły, Consensū omnium
Ordinum do fundacyi XX. Jezuitow przepisująca Vol:
3. fol. 669. Roku 1635. tit. AKADEMIA.

Stwierdzaiąc Prawa wyszystkie Akadémii Krakowskiej, poślug Kon-
“ stytucyi szczęśliwey Koronaryi nášsey, á deklaracyą Oycá S. Szkoły *in*
“ genere wyszystkie od Oycow Societatis Jesu z przeszkodą teyżę Aka-
“ demii utworzone zawieramy, y ázeby te ani otwierane ani żadne *in se*
“ quocunq; *pretextu* erygowane wiecznemi czasy ABSQUE CON-

“ SENSU OMNIUM ORDINUM w Mieście Nászym Stołecznym
“ Krakowie &c. nie były waruemi.

A inſe Societatis Jeſu Kollegia wſyſtkie tak w Koronie iako
“ y w Wielk: X. Lat: y Prowincyach do nich należących fundowane
“ y ktore by na potym cum Conſenſu Rzeczyſpolitey fundowane były
“ patrząc na pożytki w Kościele Bożym, z ich prac uynkaiące, y
“ na terażnieyſzą przeciwko nam w Rzeczyſpolitey powolność nie
“ tylko utwierdzamy, ale pod Protekcyą Naſſe Sukceſſorow Nászych
“ y wſyſtkiey Rzeczyſpo: nieublizaiąc nic Prawu Akademii Kra-
“ kowſkiey przywmiemy &c.

7mo. Wyżey przywiedzione Konſtytucye z okazyi XX. Je-
zuitow ſtanowione iawną były y ſą dla tychże regułą, y
obiaſnieniem iaka moc y Powagą przy Nayiaſn: Rzeczyſ-
politey względem Szkół, dopieroż Akademii zoſtaie, iako do
Akademii Krakowſkiey y iey Práv Jus Patronatus Republicæ ieſt
zachowane, iako zezwolenie Rzeczyſpolitey w fundacyach
XX. Jezuitow zá potrzebne ieſt przepisane.

Aże XX. Jezuici Lwowſcy Otwarcie Akademii bez
konſenſu Wſzech Stanow y porownanie oneyże w Prawach
Prerogatywach y ozdobách z Akademią Krakowſką *abſq; ſcitu*
Patrone Republicæ uczynili, y owſzem uczeſnićtwo ſobie Kon-
ſtytucyi publicznych Akademii Krakowſkiey ſłużących zá
Przywilejem zaoczny wyrobili, (co ieſt novitas aby ieden
ſtan Konſtytucye od wſzech Stanow uchwalone komuniko-
wał bez Seymu.) Więc to Otwarcie Akadémii w Lwowie
przez Xięży Jezuitow, ieſt przeciwko Prawu Publicznemu.

Dowody z przykłaadow używanych.

Nayiaſn: Rzeczyſpolita niedozwalała XX. Jezuitom Akademii,
y Przywileie na to otrzymane zawſſe odrzucała.

w Pozna-
nin Roku
1613 A
kademii
za Przy-
wileiem
ſpadała.

imo. Roku 1611. Otwarta Akademia w Kollegium Poznańſkim
XX. Jezuitow zá Przywilejem od Krola ZYGMUNTA III.
otrzymanym, na Seymie w Roku 1613. Maniſteſtem Senatu y Ry-
cerſtwa od approbacyi odrzucona ſpadała.

Ex-

Excerpt Mánifestu de Annò 1613.

NOS SENATORES ac Terrarum & Dominiorum Regni
Poloniæ ex Equestri Ordine ad Comitìa Generalia congrega-
ti, Notum facimus quod cum in Comitijs Regni Præsenti-
bus Nobis innotuisset Patres Societatis Jesu pro Collegio Po-
suanienti Jus & titulum Universitatis Studij facultatemq; de-
cernendi honores Academicos à Sereniss: Rege D. N. C. im-
petravisse, idq; Privilegium nomine Ordinum Reipublicæ con-
cessum jactent. Nos recognoscentes Privilegium illud præ-
judicare Regni Juribus, quibus Antiquissimæ Academiæ Cra-
coviensi jura & prerogativæ sunt stabilita & in Corpore le-
gum Nostrarum clausa, præsentì scriptura attestamur & pro-
testamur illud Privilegium quodecumq; super Jure Univer-
sitis, sive Universalis Studij potestateq; in Literis promovendi
Patres Soc: Jesu se habere pretendunt, esse contra Jura Re-
gni, contra contentum & voluntatem Nostram primariæ par-
tis Regni & firmamenti Reipublicæ Polonæ, illud proinde
robur non habere cum Nobis insciis contra formulam Legum Regni
sit concessum & c. Sequuntur subscriptiones & Sigilla.

Konstytucyá ná tymże Seymie 1613. zá Prerogátywami
Akád: Krak: wypadła z okazyi XX. Jezuitow, Vol: 3.
fol. 170. tit. AKADEMIA.

Akademia Krakowska acz jest dobrze Prawem obwarowana po-
dług Fundacyi, iednak onę y teraznieyszą Konstytucyą tak waruujemy,
iz wszystkie Przywileie nadane tey Akademii. FREROGATYWY y
ORNAMENTA ICH, w Mocy y Catości dawney zostawuujemy, one
in toto approbując & in usu antiquo zachowując.

Jakąż XX. Jezuiti Koekwacyą w Prawach Prerogatywach
y Ornamentach, z Akademią Krakowską czynic iobie mogą
bez naruzenia tey Konstytucyi,

2do. Po tym przykładzie y Konstytucyi zá drugim Przy-
wileiem od Náyiaśn: Krola JANA III. wymulzonym, y Bullą
Rzymiką wpartym XX. Jezuiti w Kollegium Poznánkim
Roku 1678. otworzyli Akademią zá naleganiem záś Stanow
Nay-

wszeze-
na w Po-
znaniu
Ro 1678.
Akade-
mia
z Przy-
wileiem
padda
w Roku
1685.

Najiaśn: Rzeczypośpo: Krol JAN III: Reskryptem włainym
Iwoy Przywilej rewokował, y Doktorowania zaprzestać XX.
Jezutom kazał: dając przyczynę, że Przywilej dany od siebie
był wyciśniony, y że *Jus Patronatus* do Akadémii Krakow-
skiej, nietylko Krolowi ale całej Rzeczypośpolitey służy &c.
iako obszerniej Excerpt świadczy.

Excerpt Reskryptu Krola JANA III.

JOANNES DEI Gratiâ Rex Poloniae &c.

Nos dum nuper Javoroviæ Privilegium Gratijs in unius
“ Partis favorem olim emanatis conforme, super promotioni-
“ bus Scholarum quarumlibet in Collegio dictæ Societatis in
“ Civitate Nostra Regia Posnaniensi consistente Curtus Philo-
“ sophiæ & Theologiæ peragentium ad quoscunq; Baccalaurea-
“ tus Licentiaturæ Magisterij & Doctoratus Gradus obtentis &
“ emanatis, magis *Subreptitie* quam motu proprio concessisse nos
“ intelleximus, præfatum verò Privilegium Nostrum Privilegijs
“ Universitatis Nostræ Cracoviensis à Sereniss: Nostris Præde-
“ cessoribus Nobisq; Iphis & tota Republica datis concessis &
“ indultis sit contrarium. Siquidem iidem Prædecessores No-
“ stri & Tota Respublica *Scholam Cracoviensem voluerunt esse Ge-*
“ *neralem, Jusq; Patronatus, nedum Nobis Iphis sed simultaneè etiam*
“ *toti: Reipublicæ ad illam competit, summaq; perplexitas tam re-*
“ *spectu Privilegij Nostrij, quam ejusdem contentorum oritur.*
“ Proinde ex his & alijs Causis animum Nostrum permoventi-
“ bus præcavendo ne antiquis Juribus Generalis Scholæ Regni
“ Cracoviensis tum quoq; Legibus & Constitutionibus Regni,
“ occasione Universitatis Cracoviensis sancitis præjudicium in-
“ feratur, de expressa scientia & voluntate Nostra præsentij
“ Rescripto Nostro declarandum esse censuimus declaramusq;
“ Præsentibus, quatenus fidelitates Vestræ non obstante Privi-
“ legio per fidelitates Vestras à Nobis extorto ab Illius usu absti-
“ neant, ac à conferendis Gradibus Baccalaureatus Licentia-
“ turæ Magisterij & Doctoratus tam in Licentiâ Philolophica
“ quam Theologica ex nunc supersedeant &c. Dat. Variavizæ
“ Die 7ma Martij Anno 1689. 310.

370. Roku 1661. XX. Jezuici Przywilej ná Akademią do Lwowa od Nayiaśn: JANA KAZIMIERZA wyniesiony ná Seymie dwakrotnym Roku tegoż 1661. y 1662. do approbacyi podawali, Memoryałami Drukowanemi prosili o Konstytucyą w te słowa *Patres Societatis submissè petunt &c. ut, Erectionis Academiae in Collegio Leopoliensi approbationem Constitutione Comitali confirmatam obtineant.* Praecipue tamen suorum quondam discipulorum osem implorat Societas! &c. Obżałowanie jednak Manifestami zamiast Approbacyi, y odrzucenie Przywileju otrzymali, z racyi że tenże Przywilej *contra formulam legum publicarum* posttrzeżono.

EXCERPT MANIFESTU J.W. JANA Wielopolskiego Stolnika Koronnego Marzałka Seymowego z trzydziestu przeszło Postami do Grodu Warszawskiego *Feria 4ta. post Dominicam Ramis: Palmarum proxima Annò Domini 1662.* zanieśonego.

Manifest 33^{ty}
Postów
z Mar.

Ad Officium & Acta &c. Quod quamvis Patres Soc: Jesu Collegij Leopoli: optime notum habeant Rempublicam Academicam Cracovien: JAGIELLONIAE ne quid detrimenti aut praerudicij à Patribus Societatis Jesu unquam patiatur, omni ex parte Superioribus annis prospexisse, & omnia illorum Collegia tam in Regno quam in Maglo Ducatu Lithvaniae & alijs Provincijs adjacentibus erecta & erigenda respectu ejusdem Academicam Cracoviensis quo ad jus legendi & laureas conferendi satis circumspicte certis cancellis & limitibus circumscriptis, utq; ea non aliter quam sub tali circumscriptioe ac limitatione erigi & erecta subsistere queant, determinasse. Nihilominus tamen ipsi ut suo Collegio Leopoliensi nova per Academicas Promotiones dignitatis accessio fieret &c. intendere praesumpserunt &c. Hanc novam in Collegio Leopoliensi Patrum Societatis Jesu Academicam Erectionem & Privilegij à Sacra Regia Majestate D. N. C. ad male narrata impetrationem, omniumq; privatim & publice factarum Instantiarum, subscriptionum & intercessionum genera ac instrumenta se nec velle nec posse approbare aut ullo modo super eadem consentire unde

szatkien
Seymowym Roku 1662.
przeciw
XX. 10.
zawinom
Lwowmskim y
Przywilejom
Lwowzanieśio
y.

&

& de nullitate omnium istorum, cum contra formulam legum & consensum ac Voluntatem Ordinum sicut protestantur, atque pro irritis & nullis ab omnibus ubique habeantur, se laboraturos, loco & tempore suis ubi opus erit promittunt &c.

(L. S.)

JACOBUS Strzemien: Vice Capitaneus & Judex
Cautiarum Officij Castren: Capitanealis Varsoviensis

mpp.

Correxit Gadomski mpp.

Już tedy z Prává y z Przykádow dowiedziono jest iako otwarcie teraznieysze Akademii jest przez XX. Jezuitow Lwowkich przeciwko Práwu publicznemu dla samych náwet XX. Jezuitow wyraźnie przepisanemu y przeciwko Przykádow w Krolestwie ná samych XX. Jezuitach używanym.

Dowody z Práv Akadémii Krákowskiej y Zámoykiej.

imo. KAZIMIERZ WIELKI y WŁADYSŁAW JAGIELLO Krolowie y Fundátorowie w Prawie fundacyonálnym Akademii Krákowskiej przepisali te słowa ☞ Aby w Krákowie była Szkoła Náuk Generalna, Mieysce mianuiemy naznaczamy stanowiemy y rozporządzamy ná ozlobę nászey Korony Polskiej. Aby tamże przewyzsáiących umieiętności Perła była, Aby iám Studnica Nauk obfita stała się, z ktorey pełności mech czerpaią Wsýscy Kiorzy Wolnych Náuk żądaią. Do ktorego, to jest Krakowa Wsýscy nietylko Krolestwa Naszego y przyległych Krain Obywatele żądaiący tę przezacną Mądrości Perłę nabyć, mech się udarą ale iez obcy &c. iako obtzerniey w Erekcych obudwoch Krolow sub Actum Cracoviae Annó 1344. ☞ Annó 1400. pokázuie się, y w Siátucie Koronnym widzieć možná tit. Schola Cracov:

2do. Przywiedziona Prawo fundacyalne. záchowane było od Wsýstkich Krolow z JAGIELLONA Pánujących, że żá-

den

Ereclio
Acade
mia
Crac
ovia
Annó
1344.
altera
1400.

den przez dwieście przeszło lat niezakładal podobney Akade- *Akade-*
mii, ale się zwykłemi Szkołami y Koloniami po Miastach ob- *mia*
chodzili: aż do czasow wprowadzenia XX. Jezuitow do Pol- *Krakow*
ski za Náyiaśn: STEFANA BATOREGO, od ktorego ten Za- *ská za-*
kon wymogł w Wilnie Przywilej ná Akademiá, dla kontradyk- *nsze by:*
cyi Pánow gwałtem zápieczęrowany, iako Dimutr Sulikow- *ta jedna*
ski Arcybiskup Lwowski w Kommentaryuszu swoim pod Ro- *w Koro-*
kiem 1571. fol. 123. & *Academia Vilnensis fundatio* obszerne pisze. *nie w rzy*
Acz dáley Náyiaśn: Rzeczpospoli: przez wyżey allegowane Kon- *mywana.*
sytucye zápobiegła, Práva y Prerogátywy Akademii Krákw-
tkiey *in usu antiquo* zachowując, fundacyom XX. Jezuitow ze-
zwolenia Wszech Stanow potrzebę przepisując, y wszelkie po-
tym prywatne Przywileje na otwieranie Akademii (iako się
wyżey pokazało) od approbacyi Seymowych odrzucając,
oczym y niżej ieszcze będzie.

710. Akademia Zamoyška ná Rusi od Roku 1589. záložona,
od Roku 1594. Prerogatywami *Universitatis* y Doctórowania szczy-
cącá się, stała się Generalną ná wzor Akademii Krákwskiey, *Akade-*
iako Jey podobna instytutem Corká, za Náyiaśn: Krola JANA *mia Za-*
KAZIMIERZA od XX. Jezuitow Lwowskich w Przywileju *moyska.*
swym Roku 1661. zataiona y *pro non existenti* ná Rusi udaná.
Zá Náyiaśn: zá Krola MICHAŁA przeciwko XX. Jezuitow
žadaniu, zá iedyná Akademiá ná całą Ruś deklarowana przez
Diploma Datum Cracoviae Die 26. Mensis gbris Anno 1669.

Excerpt z Dyploma MICHAŁA I.

MICHAEL DEI Gratia Rex &c. Significamus &c. Nos
itaq; MICHAEL Rex Regijs Sevenissimorum Prædecessorum Nostroꝝ
insistentes Vestigijs eorumq; secuti exempla &c. Academiam Zamoscen-
sem omnesq; ejus Alumnos ac Professores in Patrocinium & Protectio-
nem Nostram Regiam totiusq; Reipublicæ, ad Normam Academiae, Cra-
coviensis Ereptione tanquam Filiam ejus Virtutibus ac meritis amu-
lam cum omnibus, ejus Privilegijs &c. suscipimus & adoptamus.

B

Hancq;

An. 1669 Hancę, solam & unam Academiam tanquam Studij Generalis Univer-
Akade- sitate in Ditionibus Nostris Ducatus Rusiæ esse volumus, ac Regio Noströ
mia Za- mandato statuimus, Scholas vero. omnes &c.
moyska

Aże tak Prawo wyżey przywiedzione z fundacyi za A-
kademią Krakowską, y używanie iego dawne dowodzi też
ne Uni- Akademią Krakowską za Generalną y jedyną w Koronie Szko-
wersitas łę, iako też Prawo za Akademią Zamoyską dopiero wspomnio-
na Rusi- ne pokazuje też Akademią, że była y bydź powinna jedyną na
deklaro- Rusi. Więc otwarcie w Lwowie drugiey Akademii podobney
wana iak Krakowika przez Xięży Jezuitow, jest przeciwko Prawu
obudwoch Akademii Krakowskiey y náybliższey Zamoyskiey.

Dowody z samego bezprawia Lwowskiego y Przywileiu Anni 1661.

1mo. Nie może być większego bezprawia dowód iako gdy
XX. Jezuiti dziś w Kollegium Lwowskim otworzyli Aká-
demią na fundamencie Przywileiu Krola JANA KAZIMIE-
RZA Roku 1661. iako się wyżey rzekło umorzzonego, który
Przywilej od stu lat przestał bydź Przywileiem, prawem, y
fundamentem otwarcia pretendowaney Akademii.

2do. Przywilej Náyiasn Krola JANA KAZIMIERZA wspo-
mniony w Pierwiastkach swoich nie był Prawem dla tego że
podczas zamięszania Woennego z Kozákami, u podroznego Krola,
bez wiadomości wżech Stanow Rzeczypospolitey prze-
ciw Konstytucyom, bez przytomności Ministrow Strożow Prá-
wa, w Krakowie náyisany y podpisyany, w Częstochowy za-
pieczętowany, zgoła przez Teologow nádwornych otrzymá-
ny o czym Styl tego Przywileiu, Data, Sigillata lepszą wiarę
uczynić może ciekawemu.

3tio. Przywilej ten iako zle náybyty nie tylko rożnemi Lau-
dami od Roku 1661. aż do Roku 1665. po Seymach był rekla-
mowany, ale też na dwoch Seymach 1661. 1662. Protestacyá-
mi

mi Catego prawnie Rycerstwa o nieprawność obżalowany, y od approbacyi odrzucony. Jowżem w Rzymie za ALEXANDRA VII. Papieża na umyślney Kongregacyi z czterech Kardynałów złożoney, co do ważności rozładzony, także od approbacyi przez Xiędza Ubaldego Jezuitę Prokuratora szukaney Roku 1663. oddalony. Jako Summaryuż krokow prawnych przeciwko temu Przywileiowi niżej pokaże. A ktoż dziś to Prawem názwie, co przed stem lat w Polsce na Seymach, y w Rzymie na Kongregacyach iako bezprawnia odrzuconą?

410. Przywilej ten *Anni* 1661. ani Konstytucyą potrzebną ani Bullą Cyca S. za czółow Nadawcy swego Náyiaśn: JANA KAZIMIERZA stwierdzony y udołkonálny, y owżem przez sto lat z Akademią pretendowaną nieślyszany niewidziany żadnym Seymem nieobwarowany, od żadnego Krola nie wznawiany niepotwierdzony, w żadnym czasie do exekucyi y uroczystości potrzebnych nieprzywiedziony, nie używany, prekrzypcyą bezpamiętną zgłuzowany, y zniszczony, tym samym został wyzuty z wszelkley mocy prawa y przestał byđź Przywileiem na Akademią Lwowiką, tak podobnie, iako Konstytucye y Pakta Hadyackie Roku 1659. Schismatykom pozwalające dwoch Akademii, w Kiiowie, y w Ukrainie przestały byđź więcey Schismatykom prawem, dla swey nie exekucyi: iako dwa Przywileje Náyiaśn: Krolow ZYGMUNTA III. y JANA III. na Akademią w Poznaniu Roku 1611. y 1678. wypadle dla swego nieużywania przestały byđź Przywilejami XX. Jezuitom Poznanckim.

510. Cowięktza w spomniony Przywilei *Anni* 1662. przestał byđź Prawem gdy zostając w swey martwości, od Nástępcy Náyiaśn: Krola MICHAŁA I. z polecenia Jemu *justorum postulatorum* Akademii Krakowickey na Seymie *Electionis* iako Konstytucya *Anni* 1669. świadczy, przez Nowe Dyplomá Roku 1669. po Koronacyi wydane dla Akademii Zamoyickey, był exkludowany z Rusi w tych słowách. *Hancque solam &*

uñam Academiam Zamoscensem tanquam Studij Generalis Universi-
tatem in Ditionibus Nostris Ducatus Russiæ esse volumus & Regio man-
dato Nostro statumur &c. ktore Dyploma MICHAŁOWSKIE gdy
in pacifica Possessione juris sui exclusiwi przez lat dziewięćdziesiąt
y siedm zostawało, od wszystkich Nayiaśn: Krolow Polkich
JANA III. w Roku 1676. AUGUSTA II. w Roku 1717. AUGU-
STA III. w Roku 1746. wciąż approbowane y po wszystkich
Paktach Konwentach, y Konstytucyach Annorum 1674. 1677.
1685. 1699. 1736. *Salvis juribus & Privilegijs Academicarum Cra-
coviensis & Zamoscensis* obwarowane. Więc dla tego Dyplo-
ma ekskludującego Akademię na Rusi, Przywilej XX. Jezui-
tow Lwowickich na Akademią przetał bydz Prawem, appro-
bacyi godnym eo stwierdzi y drugie Dyploma następujące.

610. Tak Przywilej *Anni 1661.* iako y Kolegium Lwow-
skie XX. Jezuitow niepodobne były otwarcia Akademii. Al-
bowiem w Nim tak Nayiaśn: JAN III. iako y AUGUST II.
Krolowie wznawiać *Facultates Academicas*, Placow y Domow
w Mieście Lwowie na to skupowac zakazali wiecznie, y kon-
trowerfyi przez Całą Rzeczpospolitą między Akademikami á
XX. Jezuitami uspokoionych, (sam to Krol AUGUST II. mo-
wi) wiczynać wiecznemi czasy zabronili.

Excerpt z Dyplomá AUGUSTA II.

AUGUSTUS II. DEI Gratia Rex Poloniæ &c. Cum
“ accepimus Religiosos Societatis Jesu contra vetera Instituta
“ sua ac prima principia, Facultatem & Licentiam Anathomii-
“ cam in Civitate Leopoliensi erigere, Juribusque Academicæ
“ Cracov: &c. præjudicare, fundosq; & areas ad præmissorum
“ effectum coemere & acquirere velle. Nos insistendo zelo Di-
“ vorum Prædecessorum ac signanter Serenissimi olim JOAN-
“ NIS III. qui Exercitium Facultatis Anatomicæ cuidam Ho-
“ norato Thomæ Budnij per memoratos Religiosos Soc: Jesu

“ in Comitijis Regni 1688. facultatem eandem Authoritate pu-
“ blica erigi supplicantes conducto. vetuit & prohibuit, peti-
“ tioniq; ejusmodi se se opposuit, amovendoq; quascunq; in
“ posterum contentionum & rixarum occasiones faciendum esse
“ duximus, ut tam in dicta Civitate Nostra Leopoliensi quàm &
“ in alijs locis Erektionem Physicæ & Anathomicæ perdictos
“ Religiosos, & quemlibet alium instaurandam prohiberemus
“ & interdiceremus, veluti hoc nostro Diplomate interdiximus
“ & prohibemus perpetuo & in ævum. *Controversiasq; hac in parte*
“ *per Antecessores Nostros & Rempublicam assepitatis nullatenus in-*
“ *novare volumus quinimo interdiximus.*

Insupeper inhærendo submissioni eorundem Religiosorum
“ Soc: Jesu transactioniq; cum Magistratu Leopoliensi in *Annò*
“ 1647. &c. initæ prospiciendoq; Legibus Regni, ne Fundi
“ Areæ Domus Lapidæ Horti, uno verbo bona immobilia &
“ solistantia alias Patrimonium Reipublicæ minuatur &c. de-
“ clarandum esse duximus declaramusq; per præsentis nullam
“ amplius licentiam & facultatem Religiosis Soc: Jesu acqui-
“ rendorum fundorum & Arearum in eadem Civitate Leopo-
“ liensi, quinimo si concessam in præmissis facultatem ex Can-
“ cellaria Nostra ad sinistram ejusdem informationem obtinu-
“ erunt, eandem tanquam illicitam & invalidam Legibus Re-
“ gni contrariam, Juribus Universitatis Cracov: præjudiciosam
“ revocamus, & nullius roboris esse declaramus. Quod ad no-
“ titiam quorum interest præsentim verò Dignitariorum Offi-
“ cialium totiusq; Ordinis equestris, &c. deducendo &c. Dat.
“ Cracovie Die 31. Maj *Annò* 1706.

Więc z przelożonych rácyi y dowodow Otwarcie Aka-
demii w Kollegium Lwowkim bez zezwolenia Náyašn: Rze-
czypospolitey bez względu ná Prawo Publiczne y prywatne,
na Przykłády, ná Dyplomata umyślnie zakázujące, y wznowie-
nie na to Przywileiu który iuż od stu lat niebył więcey Przy-
wileiem y prawem! Są to rzeczy animadwersyi Seymowey
godne.

SPRA-

SPRAWY CZĘSC II.

Zły sposob wznowienia Przywileiu, ná Seymach 1661 y 1662. odrzuconego, w Rzymie 1663. umorzonoego, Dyplomatami exkludowanego, y zakazanego: y zły sposob skrytego otwarcia Akadémii w Kollegium Lwowickim XX. Jezuitow są drugie dwie Rzeczy pokazujące, czyli takowe dzieło pochwały Seymowey y approbacyi godne.

*Sprawy
Argument
drugi*

XX. Jezuici Lwowscy mówią Przywileiy ten 1661. Dekretem Sądow Zadwornych Anni 1758. iest świezo uznany za wazny, od Nayaśn: Krola s. p. AUGUSTA III. na Acale mią iest potwierdzony. Bulla Oycy S. KLEMENSA XIII. Kościołem szczęśliwie rządzącego nastąpiła, na tym fundamencie Akademia otwarta.

Dowody przeciwné.

imo. Wiadomo iest Swiatu że XX. Jezuici Lwowscy z XX. Piarami także Lwowskimi, w Sądach Zadwornych Roku 1758. iedyną Sprawę mieli o Przywileie exkludujące fundacyą dwoiaktich Szkół w iednym Mieście Lwowie, gdzie Akademia ani przed sprawą ani podczas sprawy nieznaydowała się. O którą Akademią ani pozwy ani przypozywy iak należało dane były, dalekoż bardziey ani sprawa o Akademią ani iustificacya potrzebna Przywileiu 1661. (dla czego od stu lat skutku nie miał) nie zachodziła, a co naywiększa, ani Dekret wznawiający y approbujący ten Przywileiy, ani pozwalający otwierac zakazaną raz Akademią nie nastąpił. Nikt tam słow tych Privilegium Anni 1661. *innovamus approbamus, Collegium Leopohense Soc. Jesu debere esse Academicum, ac Universitati Cracoviensi equale declaramus*, niedoczyta się w pretendowanym Dekrecie Anni 1758. ktorego Dekretu istota ta iest.

Ideo tollendo Contentiones inter Partes Utraq. exorundas supra adducta Privilegia exclusiva Utriq. Parti Servientia ita intelligi debere. Ut ubi Schola tam publicæ quam privatæ pro erudienda seculari

culari Juventute per Societatem Jesu aperta extant, ibi jam simili- Decretis
les Scholæ Religiosorum Scholarum Piarum, aut alterius cujuspiam Post eis.
aperiri in futurum nequeant, & e converso, quo loci Scholæ ejusmodi riale
per Religiosos Scholarum Piarum aperta existunt, eo loci similes inter
Scholæ per Societatem Jesu, sive quemvis alium in posterum aperi- PP. Soc:
ri itidem non possunt, declaramus, nisi aliter pro gexientia rationis Jesu &
temporis & loci Regia Majestas cum Ordinibus Regni de his dispo- Schola-
nere & statuere voluerit. (L. S.) rum

Gdzież tu w zmiánká o Przywileiu Akadémicznym Anni Piarum
1661. gdzie uznanie onego zá ważny, gdzie porównanie Kol- Annó
legium Lwowskiego XX. Jezuitow z Akademią Krakowską. 1758.

Ado A przecieź XX. Jezuici nád to przebrali słowa tego De- latum.
kretu, y więcey go tłomacząc niż brzni w sobie przed Náy-
iaśn: AUGUSTEM III. przez Theologá Nadwornego, przemo-
gli Konfirmacyą Przywileiu pretendowanego Anni 1661. sekre-
tnie, y w Kancellaryi ielźcze sekretniey pieczęć otrzymali.
Sub Datum Varaviae Die 19. Aprilis Annó Domini 1758. w te słowa.

Nos itaq; AUGUSTUS III. Rex, hujusmodi supplicationi uti iuste
annuentes insyendo Decreto judiciorum Nostrorum post curialium Re-
gni feria tertia post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem die
scilicet 21. Mensis Februarij Annó corrente 1758. ex controversiis Subre-
prolato) Zwyżey przywiedzionego Dekretu niech tu świat ptoria
tądzi, fałszywą nárratywę y podeyście Nayaśn: Kiola) agnité confir-
nimirum ex vi prainserti Privilegij coequationis jurium & Privilegio- matio
rum memorate Universitatis Leopoliensis Soc: Jesu cum Academia & Privile-
Universitate Cracoviensi, idem Privilegium supra insertum confirmandum gij An-
& approbandum esse duximus, ita videlicet ut eadem Academia seu ni 1661.
Universitas Leopoliens: Soc: Jesu risam juribus & Privilegijs omni- pro A-
bus gaudeat quibus juribus Privilegijs sive per Constitutionem Anni cad: n:
1635. sive alio tempore sibi concessis (a mogąż to Konstytucye pu- Leopok
bliczne bydź Komunikowane zá prywatnym Przywileiem?)
Academia Cracoviensis gaudet, confirmamus, approbamus & ratificamus,
mus, presentibus Literis Nostris &c. (L. S.)

Te to są dwa sposoby zażyte od XX. Jezuitow do wznowienia sto lat przepadłego Przywileju *Anni 1661.* Ktore nie tylko dlatego bydz nie mogą dobre y prawne że są *crimine falsi, & vicio subreptionis* zarażone, (bo Dekret wyżey állegowany, *de Academia & Universitate Leopoliensi* ani wzmianki czyni; Konfirmacya zaś Krolewiká, *insistendo eilem Decreto* wyniesioná, Akademią Lwowiką krzci y mianuie zá taką, y z Prawami Akadémii Krakowskiey porownywa.) Ale też bez wiadomości włzech Stanow Nayaśn: Rzeczypospolitey, bez odkrycia y poznania Protestacyi Seymowych y laudow Seymikowych *Ab Annó 1661.* urzędownie czynionych, bez odkrycia y roztrząśnienia rożnych Dyplomatow y Reikryptow Krolewskich XX. Jezuitom Akademii zakazujących, bez wysłuchania Prawo mających dawnych Akademii, *cum derogatione Juris Patronatus Reipub: ad Academiam Cracov: servientis nec non Jurum Majestatis ejusdem Reipublicæ,* też sposoby były wyszukáne: Na ktorých sposobow nabycie jest iuż prawo w Paktach Konwentach Nayaśn: Krolow MICHAŁA I. Roku 1669. JANA III. Roku 1644. AUGUSTA II. Roku 1697. serowane w te słowa.

☞ *Jura Majestatis Reipublicæ & supremi Domini in integrum restituemus,* y wszystkie Regalia nienaruszenie dotrzymywać będziemy, ktorým jeżeli przez Przywileie *indebite,* bez wiadomości y Konsensu Rzeczypospolitey otrzymane, w czymkolwiek derogatum było, to wagi żadney mieć nie má, ani Nas obligować może, y konfirmacyi ná takowe Przywileie wydawać nie kázemy, y wydane *pro nullis* censebimus.

ztia. Na fundamencie przerwanych sposobow w Rok po Dekrecie wyżey állegowanym y po odnowieniu Przywileju wyniesli za naiegaiącemi Listami Krolewtkiemi XX. Jezuitci Lwowscy Bulle od terazniejszego Oyca S. KLEMENSA XIII. erygującą Akademią *Sub Datum Romæ Annó 1759. Septimo Calendar Aprilis.* O dziwne á zawsze podeyżrzane sposoby, nie na inszy koniec tylko jeżeli się Krolewika Erekcya w Lwowie nieuda, to Papieżka zastąpi! Samemu iednak Rzymowi

tą drugą y wymuszoną Erekcya podeźrzana stała się gdy Ociec S. kondycyą y klauzulę dołożył *sine tamen. præjudicio alicujus erigimus & instituumus.* Proszemy wszystkich w Świecie Akademii Erekcye Bulle y Przywileje przyezrzeć, dla ktoreyże Akademii taka klauzula o subrepcyą nieznacznie posądżająca, y dla samey zwietrzalności stoletniego Przywileju Krolewskiego *Anni 1661.* zapobiegająca krzywdzie Praw cudzych ktore by w całym tym wieku otrzymane bydź mogły dołożona jest, iak dla Akademii pretendowanej Lwowskiej? *Sine tamen præjudicio alicujus.* Nadto dobryż to jest sposob wynosić Bullę a nie informować wiernie Oycy S. że ta Akademia Lwowska z Przywilejem swym Krolewskim na Seymach *Annorum 1661. y 1662.* Protestacyami Potelskiemi od approbacyi odrzucona była; Ze te Protestacye y odrzucenia ná umyślnie wyfadzoney Kardynałow Kongregacyi za ALEXANDRA VII. Papieża w Rzymie Roku 1663. poznawane były, y Akademia Lwowska za niepotrzebną uznana jest. O czym Rezolucyą tegoż ALEXANDRA VII. przez Prospera Fagnanego Sekretarza Kongregacyi do Nuncyusza w Goliczce będącego Mareskotti zwanego na ow czas dana świadczy; w tych słowach y Racyach tu krotko zebranych z Włoskiego y Łacinskigo ná Polskie przetłomaczonych zamknięta.

Y z Listu Krolewskiego, y z záleceniá J. W. Pána mając Ociec S. wiadome zálanie J. K. M. o Erekcya publiczney Akademii w Kollegium Oycow Jezuitow Lwowskich, wyznaczył Kongregacyą osobliwą Kardynałow y Pralatow, aby poznali pilnie czyli moze się zádosyć stać Instancyi Krola JMCI bez zamieśszania Krolestwa. *Ale ro. irzasnowszy materyą &c.*

1. Nie maś náyprzod w tey Erekcyi dochodow y posagu potrzebne go na *salaria* Professorom y Ministróm, wyznaczonych.

2. Żadna przyczyna publiczna Religii nie jest potázána, ile że XX. Jezuiti w Kollegiach iuz Theologią y Philosophią mają Naukú zas Prawa y Medycyny Xiezy przez Święte Kanony zakázana, y Doktorowanie mało co albo nic ponogła by do rozszerzenia Wiary.

3. Lubo záś naywięcey idzie o uprzedzenie Schismatykow aby A-

kālemii nie otwarli według Artykułow Pokoju Roku 1660. zā wartych; nieodmiennie wiadomo jest że Schismatycy w Stanie terażniey-
szym będący nie mogą przysię do otwarcia tego.

4. Zważono także jest, że z takowey Erekyi y władzy Doktoro-
wania, stała by się kzywda stawney Akādemii Krakowskiej.

5. Potrzeba wysłuchać Náyprzewieleb: Biskupa Krakowskiego y
innych interests w tym mających którzy nie byli słuchani:

6. Potrzebā wysłuchać osobliwie Náyprzewieleb: Arcybiskupa Lwo-
wskiego względem Jurysdykcyi nād Lektorami y Zákami.

7. Co zās náywięcey tę rzecz zatrudnia oto iawne sprzeczwianie
się ktore Stan Rycerski przez Protestacye Imieniem swoim produkowa-
ne czyni y niebezpieczeństwo żeby ztąd w Krolejstwie kłotni niebyło
&c. Przeto iako Ociec S. Krola serdecznie kocha tak mu po Oycow-
sku rādzi, aby niepopierał dāley tego interessu: Co J.W.W. Pān J.K.
MCI racz przelożyć gdy się podā okazya &c:

Kollacyonował z oryginałem swoim Roku 1760. dnia 8.
“ Lutego JOANNES Baptista Macarius Romanus Civis & Cau-
“ sarum Curiaē Capitolię Publicus, DEI Gratia & Apostolicā
“ Authoritate Notarius.

Gdybyż był Ociec S. otych dāwno zāsłzłych kontrady-
kcyach Processach y Rezolucyach przestrzeżony: udałżeby się
był XX. Jezuitom sposob wyniesienia Bulli.

4to. Tak zle nābyte sposoby przyprowadziły XX Jezuitow do
tego że oni po wydanych sobie Mādatach dwa krotkach przez
Akādemie ostrzeżone pozno Krakowikā y Zamoyškā do Sā-
dow Zādwarnych J.K. Mci w Roku 1759. y z Inhibicyami aby
się nie wāżyli otwierać w Kollegium swym Lwowikim pre-
tendowaney Akādemii, chwycili się ostatniego taimnego ie-
dnak sposobu y pod Mandatami zākazujācemi nie czekājąc aż A-
kademie słuchane będą, aż Bulli klauzula *sine tamen praējudicio
alicujus* sprawdzona y oczyszczona będzie potaiemnie zamknā-
włzy się w Kollegium Akademiā otwarli *via facti* w Berła y
Togi przybrali się y Studentow Bakālarzami poczynili. Oczym
Manifesta obzerniey świadczą iuz publico wiadome.

510. Jest że to dobry y prawny sposob wznowiania Przywile-
ju y Akademią otwierania na tyle obżałowania dawne y tera-
źniejszye niedbając w Rzeczypolitey wolney, ktore choć
krotki Summaryusz speciem czynic XX. Jezuitom powinien.

Summa Protestationum publicarum contra nullitatem Privilegij 1661. ejusq; Innova- tionem clandestinam.

1. Nuntiorum Palatinatus Cracovien: & Terræ Halicien: ad Comitia Regni Annò 1661. in Castro Varsavien: Fer: Tertia ante Festum S. Mariæ Magdalene prox.
2. Palatinatus Cracovien. in Comitulis Relationis Annò 1661. in Castro Cracov: Fer: 6ta post Festum S. Lucae Evangelistæ prox.
3. Nuntiorum totius Regni & M. D. Lit. ad Comitia General: eorumq; Marechalci, Annò 1662. in Castro Varsavien: Fer: 5ta post Dominicam Palmarum.
4. Plenipotencia Martino Winkler ad sustinendum Protestationes in Urbe, coram Notario Aplico Die 17. Maij eod: Annò 1662. in Conventu partic: Relation: Profovicijis data.
5. Palatinatus Wothynia & Czerniechowia reassumendo dictas Protestationes coram Aelis Vlodimirien: An: 1759. Die 10. 7bris protestantur.
6. Palatinatus Cracov: in Comit'is Boni Ordinis Annò 1759. Sabbathò ante Festum Sancti Martini Pontif: proximo protestatur in Castro Cracovien:
7. Ducatus Osivicimensis & Zatoriensis in Castro: Osovicimen: Annò 1759. Feria 5ta post Festum Presentationis BV. Mariæ protestantur.
8. Dignitarij Terræ Leopoliensis in Castro inferiori Leopol: Anno 1760 Feria 2da post Dominica Judica Quadragesimalem prox. protestantur.
9. Capitulum Metropolitanum Leopoliense sub tempus Generalis Capituli Anno 1759. Die lune Decima Mensis 7bris protestatur coram Officio suo.
10. Item Capitulum eodem Annò 1759. Die Sabbathi Decima quinta Mensis xbris, contra clandestinam violentamq. apertionem Univer-
sitatis

- *sitatis Leopoliensis: Nomine totius Cleri coram Aëis General: Officij.*
 - *Leopol: protestatur.*
 11. *Decretum Eiusdem Capituli Metropolitanæ in Generali Capitulo Anno Domini 1760. Die 10 Mensis Martij de non admittendis nulliter Graduatjs, in prætensa Univerſitate Leopoliensis: ad Officia & Dignitates*
 12. *Capitulum Metropolitanum Gnesnense sub tractu Generalis Capituli coram Generali Consistorio Gnesnen: Anno 1760. Die Lunæ 12. Mensis Maij protestatur, cum Decretis, contra nulliter Graduatos.*
 13. *Capitulum Cathedrale Premisliense: sub tractu Capituli Generalis Anno Domini 1761. Die veneris trigesima Mensis Januarij coram Officio suo pariter protestatur.*
 14. *Capitulum Cathedrale Luceorien: sub tractu Generalis Capituli Anno 1760. coram Officio suo similiter protestatur Luceorice:*
 15. *Capitulum Cathedrale Helmen: sub tractu Generalis Capituli Crasnostawice Anno Domini 1760. Die Lunæ 7. Mensis Januarij similiter in & contra protestatur. His accesserunt Decreta Capituli Cathedr: Posnan: cum Protestatione & aliorum &c.*
 16. *Universitates Cracoviensis & Zamoscensis adhaerendo Juribus suis coram Diversis Aëis Consistorialibus & Castrensibus pluries contra attentata PP. Soc: Jesu solenniter protestantur. Pro quibus accedunt Lauda antiqua & moderna diversorum Palatinatû & Terrarû Regni Poloniæ.*
 17. *Protestatio Illustriſſimi CLEMENTIS ORDINATI Zamojski. AUGUSTUS III. DEI Gratia Rex Poloniæ, Magnus Dux Lithvanæ, Russiæ, Prussiæ, Masoviæ Samogitiæ Kijoviæ, Volhyniæ Podoliæ, Podlachie Livoniæ Smolensciæ, Severiæ, Czernochoviæq; nec-non Hereditarius Dux Saxonie & Princeps Elector.*

Significans præsentibus Literis Nostris quorum interest universis & singulis: Quid coram Aëis Metrices Regni Cancellariæ Nostræ minoris, comparens personaliter Generosus Ignatius Balicki Vice Palatinus Urzedoviensis, Generosi CLEMENTIS ZAMOYSKI Ordinati Zamoscensis Plenipotens Manifestatione pro integritate Jurû Academiæ Zamoscensis contra Religiosos Patres Societatis Jesu Collegij Leopoliensis per juum Generosum Principalem factam & manu Eiusdem propria subscriptam tenoris sequentis. Wiadomo caley Oyczyznie

znie moiey iákowemi meſtwa, práe, y ázardow zaſługami JAN ZAMOYSKI Kánclerz y Hetman Wielki Koronny móy Antecessor wolne z Dobr właſnych Ordynacyi Zamoyſkiey uſundowanie o kryſlenie pewnemi ſwobod y porzádkow Przywilejami Miaſta Zámofcia, á w nim załóžoney ubezpieczenie Akademii wypracował, y teź dwoma za życia ſwego Konſtytucyami, pierwszą w Roku 1589. zezwalaiącą, powtorną w Roku 1590. approbuiącą pożyſkanemi utwierdziwſzy Suksesorow ſwoich do ocalenia y utrzymania onych przyſięgą obowiązał. Co potym ſpráwiedliwość Nayiaſnieyſzych Monarchow Polſkich Paktami, y tyle rázy zgromadzonych Rzeczypoſpolitey Stanow, kilka późnieyſzemi Seymowemi Decyzjami wzmocnić y wſełkim przeſzkodom zabiec raczyła. Kiedy zaś Wielebni Jchmc Xięźá Jezuici Lwowskiego Kolegium, na ubliżenie tyłu oczywiſtych Konſtytucyi Koronnych, ra krzywdę y uniżenie Akademii Zamoyſkiey, mocą wſyſtych Nayiaſnieyſzych Stanow nierozdzielnie na ten czas zgromadzonych ſtanowionej pretextem iedynego wynieſionego Przywileju Akademią Lwowską erygować, y co ieſt wiekom Dzieło caſey Rzeczypoſpolitey powagą wſpárte zgruntu wywrocic a uzurpowane nad Inſtitutum właſney Religij na Przywileju ſzczegulnie iednym funduiące ſię ázardem y forſą myſli ſwoich utrzymywać uſiluią. Przeto wypelnioną przez mnie na ocalenie Praw Akademii Zamoyſkiey przyſięgą zwoli Oyczyzny y Antecessora mego na mnie włożoną iáko Ordynat podbudzony, á ſwobodami Oyczyſtlemi, iáko Jey Syn záſzczycony, y do utrzymania onych obowiążany, o derogacyą Praw Publicznych, o ukrzywdzenie Akademii, *Jure Patronatus* caſey Rzeczypoſpolitey uſzczęſliwionej, o uzurpacyą Tytułu od ſamey tylko w trzech Stanách zſtaiącey Oyczyzny brać ſię máiącego manifeſtuję ſię, máiąc nadzieię w ſprawiedliwości Sądow Jego Krolewikiey MCI P.N. Miłóſciwego iż wynieſiony przeciwną reſolucyą Przywilej *pro reſponſibili* uzuawſzy, y przywłaſzczaiący Tytuł Akade-

mii Lwowskiey zázakawszy Juris Patronatus istotę przez tyle
 Lauda Woiewodztw y Manifestá Marszałka y Posłow Seymo-
 wych do roztrząśnienia Oyczyzny wprowadzone y należące
 Juri Monarchico Teyże Nayiasnieyszey Rzeczypospolitey przy-
 zna do ktorey władzy y powagi wraz z Przeistawną Akademią
 Zamoyką y Ja Sam udać się winien iestem. Datt. w Zamo-
 ściu Die 16. Junij 1761. KLEMENS ORDYNAT Zamoyiki
*in copia parata porrexit, & pro majori firmitate manu propria his
 in Actis idem Offerens se subscripsit* IGNATIUS BALICKI mpp.

Quam ejusmodi Manifestationem sic ut premissum porrectam Nos
 ad Acta presentia suscipi, inscribi & ex istem fideliter descriptam
 Parti postulanti Authentice extrahi permisimus. In quorum fidem
 Sigillum Regni est appressum. Actum Varsaviae Feria secundá ante
 Festum Nativitatis Sancti Joannis Baptistae proxima Die scilicet Vi-
 gesimá secundá Mensis Junij Anno Domini 1761. Regni verd No-
 stri Anno XXVIII.

JOANNES MALACHOWSKI

Supremus Regni Cancellarius
 mpp.

JOANNES SŁOMINSKI

M. S. R. Praefectus S. R. M. (L.S.)
 Secretarius mpp.

Relatio Illu. Trissimi Exellen-
 tissimi & Magnifici Domini

JOANNIS Comit. in Konskie

& Biataczow à Malachowice

MALACHOWSKI Supremi

Regni Cancellarij Grojecensis

&c. &c. Capitanei

Offert Manifestationem Nomine Generosi CLEMENTIS ZAMOY-
 SKI Ordinarij Zamoszcensis, Generosus IGNATIUS BALICKI Vice
 Palatinus Urzedowiensis pro Juribus Academiae Zamoszcensis, contra
 Patres Societatis Jesu Collegij Leopoliensis-

S P R A W Y C Z Ę S C I I I.

z Konkluzyą

*Argu-
 ment
 Sprawy
 Włosci.* **W** Spomnione złe y nieprawne sposoby Akademii pretendowaney
 w Lwowie, przywiody XX. Jezuitow do unikania Sądu, y daly
 okazya Sądowi uczynienia Remissy tey sprawy na Saly Relacyjne.
 I. Akademie Krakowika y Zamoyika dwoiste wydaly Man-
 daty

daty y Inhibicye XX. Jezuitom Lwowfkim w Roku 1759. do Sądow Ządwornych Koronnych Pierwŝe o złozenie Przywileiu Anni 1661. nieprawnie wznowionego ná Akademią. Drugie o wzgárdę Mandatow y Inhibicyi, że *lite pendente* skrycie y gwałtownie Akademią otworzyć przed Dekretem wáżyli ŝię y áttentata poczynili: iako Relacye Mandatow Pozwow y Inhibicyi in *Castro inferiori Leopoli: eodem Anno 1759.* zeznáne ŝwiadczą.

2. Dwá Roki blisko XX. Jezuici unikáli Sądzenia ŝię z przereczonemi Akadémiami, częŝcią áżeby ŝwoie pretendowane Akadémii Dzieło ták skryptami y Supplikami Akadémikow, iako teŝ Manifestami y Laudami Przeŝwiętnych Woiewodztw y Kapituł Kathedralnych publicznie obŝałowane, y naganione zádawnieniem y zwłoką czasu polepŝyli, częŝcią że takowych zle wznowionych y nabytych ŝposobow do otwarcia Akadémii nie ŝmieli wyławić Sądowi, y z nich ŝię usprawiedliwić; I edwie co ná koniec oŝtatnich dni Lipca w Roku 1761. do ŝprawy przystápiłi.

3. *Lečz Visum est Iudicio Postcuriali Regni ob concurrentiam Privilegiorum* Remiŝę tey caley ŝprawy ná Sády Relacyine *sub Die 31. Julij Anno eodem 1761.* uczynić, co y náŝtápiło nie innym koncem, tylko áby podeyŝcie Nayiaŝnieyŝzego s. p. AUGUSTA III. przez XX. Jezuitow w pretenŝyi Akadémii uczynione, y konfirmácii Przywileiu Anni 1661. nádzwyczajne *cum appendice legibus vetita* *gaudendi Constitutionibus Regni favore Academie Cracoviensis, sancitis* wyniesienie, temuŝ Nayiaŝn: Krolowi iaw nie odkryło ŝię: do pomiarkowania ŝię Jemuŝ, że w ŝwoich Paktach Konwentach 1736. przyrzekł. *Academiam Cracoviensem ut meritiŝŝimam Republicae* (ŝłowa ŝá Paktow) *circa Jura antiqua nunquam mutanda conservabimus.* Y że Akadémii Zámoytkiey Diploma ekskluduiące Akademią drugą ná Ruŝi w Roku 1746. przez ŝi-bis approbował, nie mniej dó wzięcia z wotuiącemi Stanami Nayiaŝn: Rzeczypoŝpo: mocnieyŝzych ŝrodkow, ktoremi by ŝmiałości XX. Jezuitow, y całości Práw Publicznych y Prywatnych

tnych zapobieżono napotym było. Cogdy niespodziane y nie-
odżałowane śmierci Nayałskawższego Pana przyście, niedozwo-
liło konca położyć wyżej wyrażonym bezprawtom, y Aka-
demie świeckie z XX. Jezuitami uspokoić.

4. Dlatego Przerzeczone Akademie świeckie y *Universitates*
Konklu Krakowska y Zamoyiká początek swoy y wzrost od wżech
zys. Stanow Nayałsn: Rzeczypospolitey mające, y pod Jey Monár-
chiczná władzą opieką, y obroną zostające, zanoszą z żalem
publicznym przed Majeřtat Seymowy krzywdy Praw Preroga-
tyw y ozdób sobie wżeczegulności powierzonych, y Konstytu-
cyami obwarowanych, ułkarzają się na niepowściągliwość XX.
Jezuitów od dwuchset lat blisko wkorzentoną w Kroleřtwie
wolnym, przywłaszczania swemu Missionárkiemu Instytutowi
tychże Praw Szkół y Tytułów Akadémicznych, w Wilnie Ro-
ku 1577. za Krolá STEFANA BATORÉGO, w Krakowie za
ZYGMUNTA III. Roku 1606. wynoszenia prywatnych Przy-
wileiów ná Akademiá podobne Krakowskiey, do Poznania Ro-
ku 1611. y Roku 1678. za Krolow ZYGMUTA III. y JANA III.
do Lwowa za JANÁ KAZIMIERZA Roku 1661. wznawiania
kłotni o też pretenřyá Szkolnę ná Seymach Anno 1661. 1662.
1698. ná Komisřyách Krolewskich y Trybunalskich Roku 1691. y
Ro. 1718. ktorých to XX. Jezuitów gdy ani powagá Konstytucyi
Seymowych, ani Powagá Rełkryptów zakazujących y Dyplo-
matów Krolewskich, ani powagá Dekretów Sądowych, Man-
datów y Inhibicyi, między Akadémikami á XX. Jezuitami wy-
padłych, dopieroż Protestacyi Seymowych y Laudów Seymiko-
wych ustawicznosc, zatrzymać od wznawiania kłotni y ártent-
tatów, cofnąć od krzywdzenia Práv Publicznych y Prywa-
tnych, zgromić od przytłumiania, drugich uboższych Instytu-
tów do tych czas nie mogły. Supplikują też Akademie z wie-
kopomnemi Fundatorami swemi do Nayałsn: Rzeczypospolitey
Pani swoiey Miłosciwey o pomocne yize srodki, ucalenia naru-
żzonych Práv y Prerogatyw Akadémicznych z ekskluzyą nie-
práwnie wtargnionych Tytułów y ozdób do Kollegium Lwow-
skiego Societatis Jesu.

Typis Universitatis Zamoścensis A. D. 1764.

4506-122

KSIĘGOZBIÓR
MARCINA ZAMOYSKIEGO

4493

